

שז"ת בהלכה לשולחן שבת

מאת הרב משה חיים חנונו שליט"א

גיליון מס' 2

השכרת נכסים, חנויות ומפעלים לגוי בשבת

הקדמה קצרה מדיני אמירה לגוי בשבת

אסרו חכמים ליהודי לבקש מגוי שיעשה עבורו מלאכה בשבת, בין אם המלאכה אסורה מהתורה ובין אם המלאכה אסורה רק מדברי סופרים. ולמדו חכמים סמך לזה ממה שנאמר (שמות יב, טז): "כֹּל מְלָאכָה לֹא יַעֲשֶׂה בָהֶם", לא נאמר "לא תעשה" אלא "לא יַעֲשֶׂה", הרי שמן הראוי, ששום מלאכה לא תיעשה עבור ישראל בשבתות וימים טובים. וכפי שאמרו חכמים (שם במכילתא): "לא יַעֲשֶׂה - לא תעשה אתה, ולא יעשה חברך, ולא יעשה גוי מלאכתך". לדעת הרמב"ם טעם האיסור הוא כדי שלא יבוא היהודי לזלזל בהלכות שבת ויבוא לבסוף לעשות את המלאכות בעצמו¹. ועוד טעמים נוספים נאמרו בזה כפי שהתבאר בראשונים².

הנאה מפעולות שעשה גוי בשבת:

אם עשה הגוי פעולות עבור היהודי בשבת, אסרו חכמים על היהודי להנות מהמלאכה בשבת, גם אם עשה הגוי מעצמו ללא שיאמר לו היהודי לעשותן עבורו. ואף במוצאי שבת אינו רשאי היהודי להנות מהמלאכה עד שיעבור שיעור זמן "בכדי שיעשו", והיינו רק לאחר שעבר הזמן הדרוש כדי לעשות את המלאכה מצאת השבת ועד לרגע השימוש בה. ויש פעמים שאסרו חכמים ליהודי להנות מן המלאכה לעולם³. אם הגוי עושה מלאכה עבור עצמו, יש אופנים בהם התירו חכמים ליהודי להנות מהמלאכה בשבת כמו שיתבאר בהמשך בס"ד.

אמירה לגוי אסורה מהתורה או מדרבנן:

יש מרבתינו הראשונים שלמדו מהדרשה הנ"ל "לא יַעֲשֶׂה" - לא תעשה אתה ולא יעשה חברך ולא יעשה גוי מלאכתך". שאיסור אמירה לגוי בשבת הוא מן התורה⁴, אולם לדעת רוב רבתינו הראשונים והאחרונים איסור אמירה לגוי בשבת הוא מדרבנן, והדרשה שדרשו מהפסוק "לא יַעֲשֶׂה" היא רק אסמכתא בעלמא⁵.

סוגי התקשרויות בין יהודי לגוי בעבודות שדה חנויות ומפעלים:

בהפעלת נכסים, שדות וחנויות ישנם סוגי התקשרויות שונים בין יהודי לגוי, בחלקם הגוי עושה מלאכה בשליחות היהודי ובחלקם הגוי עושה מלאכה עבור עצמו ללא שום רווח ליהודי, באופנים שהגוי עושה מלאכה בשליחות היהודי הרי שהדבר אסור מן הדין, כדן אמירה לגוי האסורה. אך באופנים שהגוי עושה מלאכה עבור עצמו - שלא בשליחות היהודי - הדבר מותר מן הדין, אלא שיש מקומות שגזרו בהם חכמים משום מראית העין, כמו שיתבאר⁶:

שכירות: הקרקע שייכת ליהודי אך הגוי שוכר אותה לצרכיו הפרטיים ומשלם עבורה סכום קבוע, וכל הרווח הולך לגוי - במקרה זה הגוי אינו נחשב שלוחו של ישראל, שהרי הגוי עובד בשדה על דעת עצמו.

אריסות: השדה שייכת ליהודי והגוי לוקח על עצמו אחריות מלאה בטיפול השדה והיבול, בתמורה לעבודתו הגוי מקבל אחוזים מהפירות - גם באופן זה הגוי אינו עובד בשליחות היהודי אלא לצורך עצמו כדי להגדיל את הרווחים מהם הוא נוטל אחוזים.

שכיר יום: השכיר מקבל שכרו עבור הזמן שעבד, והרווח שייך כולו למעסיק. במקרה זה הגוי הוא כשלוחו של ישראל, ועבודת השכיר נחשבת מדברי חכמים כעבודת היהודי ואסורה מן הדין⁷.

מראית עין:

באופנים שהגוי עובד על דעת עצמו (בשכירות או באריסות) שמן הדין מותר לגוי לעבוד בנכס בשבת, ישנם סוגי נכסים שדרך הפעילות שלהם מתבצעת לרוב בצורה של השכרת פועלים ואינם מיועדים להשכרה או לאריסות, כגון בתי מרחץ או אולם אירועים וכדומה שבהם בעל הנכס מפעיל את הנכס באמצעות פועלים המקבלים ממנו משכורת חודשית, בנכסים אלו גזרו חכמים משום 'מראית עין' שלא להשכיר אותם לגוי אפילו בתנאי העסקה אחרים, משום שהרואים יחשבו שהפועלים הגויים שבנכס הם שכירי של היהודי בעל הנכס. איסור זה נקרא בהלכה "מפני שנקראת על שמו", ויש לחשוש שחומת השבת תיפרץ בעקבות כך, ואנשים נוספים ישכרו פועלים גויים בשבת. זאת בשונה משדה, בית או חנות שיש דרך להשכיר אותם לגוי לתקופה ממושכת והגוי מפעיל אותם בעצמו עם הפועלים שלו.

גם במקומות שיש מראית עין, אם נתפרסם הדבר זמן ממושך שאין דרך אותו אדם לשכור פועלים, אלא משכיר אותם לאחרים שיתפעלו את המקום כרצונם, שוב אין בזה חשש מראית העין⁸, כמו כן אם התפרסם בעיתונים שהישראל השכיר את העסק לגוי, או שהוא עובד בו בקבלנות, הרי זה כפרסום המועיל ואין חשש למראית עין⁹. וכן אם דרך רוב אנשי המקום להשכיר את המקום או לתנו באריסות, מותר¹⁰, ויש להתעדין בכל מקום מה הרגילות כמו שנבאר בס"ד.

מאחר והפרטים בעניינים אלו רבים, בכל עניין או שאלה בדינים אלו יש להתייעץ עם מורה הוראה הבקיא בדינים אלו¹¹, שחס וחלילה לא יטעו ויפרצו חומות קדושת השבת.

לשוכרים, דין זה דומה לשדה שמותר להשכירה לגוי שיזרע ויחרוש בה בשביל עצמו כיון שכך הדרך - להשכיר שדות וקרקעות לעבודה¹². באופן זה יש להקפיד שהחנות לא תישא את השם של היהודי על הנכס, אלא של בעל הסחורה הגוי¹³.

חודש או שנה מראש, והסחורה שבחנות שייכת לגוי - מותר להשכירה לגוי גם אם תהיה פתוחה בשבת, שכיון שכל הרווחים שנכנסים מהמכירות הולכים לגוי, הרי שהגוי עובד על דעת עצמו, ואין חשש שישחשבו שהגוי עובד בשביל היהודי כשכיר יום, כיון שכן הדרך ברוב העולם להשכיר חנויות

יהודי שיש בבעלותו נדל"ן בחו"ל האם מותר לו להשכיר חנויות לגויים שפותחים את החנויות שלהם גם בשבת?

השכרת חנות לגוי באופן שהחנות פתוחה בשבת: אם החנות מושכרת לגוי בסכום קבוע עבור כל

1 רמב"ם פרק ו מהלכות שבת הלכה א.
2 דעת רש"י שאמירה לגוי אסורה משם שיש דין שליחות לגוי לחומרא. (רש"י שבת קנ"ג ע"א, ד"ה מאי טעמא, והגהות מימוני פ"ו מהלכות שבת אות ב). וי"א שהאיסור הוא ממה שכתוב "ודבר דברי דיבור האסור בשבת, ובש"ת אבני נזר א"ח סימן מג סק"ו ביאר שצריך לב' הטעמים שלטעם של ודבר דבר יהיה מותר לומר לו בערב שבת שיעשה עבורי בשבת, ולטעם של שליחות אסור, ולטעם של שליחות יהיה מותר לומר לו בשבת שיעשה עבורי אחר השבת, ולטעם של ודבר דבר אסור.
3 עיין שו"ע סימן שכה ס"ד.
4 עיין בשו"ת הרשב"א מכת"י (מכון ירושלים תשס"ה, סימן כד) לדעת רש"י עה"ת. ובידראים (סימן קיג, ובידראים השלם סימן שד) ובשו"ת מהר"ח אור זרוע (סימן ל) ובלבוש (סימן רמ"ג סעיף א) שהאריך בזה עיי"ש.
5 רמב"ם פרק ו, הלכה א; רמב"ן שמות יב, טז; שו"ע סימן רמג סעיף א, משנ"ב סימן רמג סק"ה, ושו"ע צ"ס סק"ז.
6 משנ"ב בהקדמה לסימן רמג.
7 ולא אומרים שהגוי עובד בשביל עצמו כדי לקבל שכר עבודתו, שהרי זה ככל מלאכה שגוי עושה לישראל ולא

התירו אף שהישראל משלם לו על כך.
8 שו"ע סעיף ב. ומותר גם כן לתת את המקום באריסות, שמקבל חלק ברווחים, שאין בזה חשש מראית העין, שהרי יתלו העולם שמשכיר את המקום, משנ"ב ס"ק יא.
9 שבט הלוי ח"ט סימן ג.
10 עיין בה"ל ד"ה שכן, שכתב להכריע מלשון הראשונים והשו"ע שכדי להתיר צריך רוב.
11 וצריך להזהר מאוד שלא להתיר בדינים אלו כיון שדקים וקשים כהררים התלויים בשערה, ראה בשו"ת מהר"ם שיק א"ח סי' צ"ו וס"י צ"ז, ובסימן ר"ז, ובשו"ת כתב סופר א"ח סי' מב, ובשו"ת לבוש מרדכי קמא סימן מא, ובשו"ת בית שערים א"ח סי' פ"ז, ובשו"ת מהרש"ג ח"ב סי' קיט ובשו"ת דבר חיים ח"ב א"ח סי' מ"ח. ובמשנ"ב סי' רמ"ד סק"ה. ובספרו שם עולם ח"א פרק ב' ע"ש.
12 שו"ע סימן רמג סעיף א. שו"ת מהר"ם שיק א"ח סימן צט. וכה"ח ס"ק יא.
13 שלא יבואו לחשוש שהחנות של הישראל, והגוי שכיר יום שלו הוא.

האם מותר ליהודי לקבל אחוזים מהפדיונות של החנות המושכרת לגוי ופועלת בשבת?

כאמור, מותר ליהודי להשכיר חנות לגוי, אם הסחורה שייכת לגוי, ומותר ליהודי לקבל את דמי השכירות מהגוי גם אם דמי השכירות כוללים אחוזים מהפדיונות (סך ההכנסות התקופתיות) של בית העסק, כיון שהגוי עובד בנכס על דעת עצמו אין לאסור. ואף באופן שהיהודי מקבל את כל דמי השכירות לפי אחוזים מהפדיונות של החנות גם כן יש להקל¹⁴, ובתנאי שהיהודי לא יאמר לגוי במפורש לפתוח את החנות בשבת¹⁵.

אם החנות נמצאת באזור של יהודים ויש חשש שיכנסו יהודים לחנות ויקנו בשבת, אף על פי שמעיקר הדין הדבר מותר, ראוי ונכון להמנע מלהשכיר לגוי חנויות במקומות אלו¹⁶.

יהודי שיש בבעלותו רשת חנויות המוכרות את המוצרים שלו ברחבי העולם, האם מותר לו להפעיל חנויות באזורים של גוים באמצעות מוכרים גוים? והאם מותר לתת את המוצרים לזכין גוי שימכור בחנותו גם בשבת?

יהודי שיש בבעלותו רשת חנויות של המוצרים שהוא מייצר או משווק, אסור לו להפעיל את החנויות שלו בשבת גם אם החנויות מנהלות ע"י מנהלים גוים שמנהלים את כל עניני המכירה, כיון שהרווחים מגיעים ליהודי הרי שהמנהלים והמוכרים בחנות הם שלוחיו של היהודי ואסור כדן כל אמירה לגוי¹⁷.

אם המוכרים והמנהלים הגוים מקבלים אחוזים מהרווחים של החנות¹⁸, וכל שכן אם החנות נמסרה לזכיינות (שותפות קבועה באחוזים) שאז הגוים עובדים בשבת כדי להגדיל את הרווחים שלהם עצמם; אם החנות נמצאת במקום שאין גרים שם יהודיים כלל, ואין יהודיים בכל האזור והתחום של החנות - יש להקל שהחנות תישאר פתוחה בשבת, כיון שהאיסור בזה הוא רק משום 'מראית העין' (שיחשדו שהמוכרים הם שכירים של היהודי), מחוץ לתחום אין לחוש 'למראית העין'¹⁹, וכ"ש אם מפורסם באתר החברה או בעיתונות שהרשת מנהלת סניפים בזכיינות של גוים, והחנות אינה שייכת ליהודי רק הסחורה שיש להקל²⁰.

ההיתר הנ"ל נאמר רק באופן שהיהודי לא מורה לגוי במפורש לעבוד בשבת, שהרי אם מקפיד שהגוי יעבוד בשבת הרי הגוי נחשב כשלוחו לעבוד בשבת ואסור²¹, וכיון שבדרך כלל מקפיד בעל החנות על הגוי אם לא ימכור בשבת, לכן עדיף שלא להשתמש בהיתר זה²².

היתר נוסף, אם בכל יום שיש ימכור או ישכיר לגוי את החנות ליום השבת²³, שאז אין חשש זה, שוודאי הגוי עובד רק על דעת עצמו ולא בציווי הישראל שהרי כל הרווח שלו²⁴. גם היתר זה נאמר רק באופן שמדובר במניעת רווחים גדולים, וכמו שמצוי במקומות רבים בעולם שיום השבת הוא יום הקניות לגוים²⁵.

בעל אולם באזור תעשייה המרוחק מהעיר, האם מותר לו להשכיר את האולם לכנסים ואירועים של גוים הנערכים בשבת?

שכר שבת: השכרת אולם אירועים בשבת לאירועים של גוים, אף אם הגוים שוכרים את כל המתחם ומפעילים אותו בעצמם, יש שכתבו לאסור בזה מן הדין משום שהיהודי נוטל "שכר שבת"²⁶.

אף יש חולקים וסוברים שבאופן שמקבל דמי שכירות עבור כלים או עבור בית, שדה וכל כיוצא בזה, אף על פי שמקבל שכר עבור כל יום בפני עצמו אין זה נחשב כ'שכר שבת', שלא אסרו חכמים 'שכר שבת' אלא כשמשכיר עצמו לעבודה ביום השבת²⁷.

מראית עין: אף אם ישכיר את האולם לגוים לכמה ימים באופן ששכר השבת ישולם 'בהבלעה' שבאופן זה אין איסור 'שכר שבת', מכל מקום כיון שידוע ומפורסם שהאולם שייך ליהודי יש איסור 'מראית העין' שיחשדו שהיהודי מפעיל את האולם בשבת, והגוים העובדים באולם עובדים בשליחותו של היהודי, כשם שאסרו חכמים להשכיר מרחץ לגוי מחשש למראית העין.

אולם, אם המתחם נמצא מחוץ לתחום שבת של אותה העיר, וגם אין עיר אחרת בתחום האולם - מותר להשכירו לכמה ימים²⁸, באופן ששכר השבת ישולם בהבלעה²⁹. (כמובן באופן שאין חשש חילול שבת ע"י יהודים).

מכל מקום, היכלי כינוסים, אתרי נופש, צימרים וכיוצא בזה, שיש דרך להשכיר את כל המתחם, ותפעולו מתבצע על ידי השוכר ולפי רצונו, וכן אולמות שאין שם שרותי מטבח המיועד למלאכות אסורות, יש להקל להשכיר מקומות אלו לגוים לשבת, שהרי כך הדרך להשכיר מקומות אלו לשבת ואם הגוי עושה בהם מלאכות הרי הם על דעת עצמו ולעצמו³⁰.

האם מותר להשכיר חנות ליהודי המחלל שבת שידוע שיפתח את החנות בשבת?

אסור ליהודי שיש לו חנות להשכיר את הנכס ליהודי שאינו שומר תורה ומצוות כל שידוע שיפתח את החנות בשבת, בין בארץ ובין בחו"ל,

והמשכיר לו עובר על איסור "ולפני עיוור לא תיתן מכשול"³¹. ובפרט אם יש חשש שיקנו יהודיים מהחנות בשבת. ויש מקלים באופן שיכול היהודי שאינו שומר מצוות למצוא חנות דומה להשכרה בסביבה אצל אדם אחר. מכל מקום שומר נפשו ירחק מזה, ובפרט שיש לחוש שלא יפרצו חומות השבת מחמת כך³².

האם מותר להשכיר צימר או דירה לשבת ליהודי שאינו שומר תורה ומצוות, ומה הדין להשתמש בצימר לאיסורי תורה? ומה הדין בדירה מרוהטת שישתמש בחפצים לעשיית איסור?

מותר להשכיר דירה או צימר ליהודי שאינו שומר תורה ומצוות, גם אם הדירה מרוהטת ויש חשש שיעשה היהודי איסורים בכלים והחפצים שבדירה³³. ויש שהחמירו בזה³⁴, ובפרט בסביבה שבהם רוב השכנים שומרי תורה ומצוות שיש בדבר נזק לרגשי השכנים.

לגבי שכר שבת: השכרת צימר לשבת מותר, כיון שאין ההשכרה לשבת בלבד, אלא החדר מושכר מעט מלפני כניסת השבת ומעט אחרי יציאת השבת³⁵, ובפרט שהתשלום כולל בתוכו גם הוצאות ניקיון, חשמל ומים הרי שהתשלום אינו שכר שבת בלבד אלא עבור הוצאות נלוות³⁶.

מי שעבר והעסיק גוי בשבת באופנים שאסור להעסיקו, או מי שהשכיר לגוי נכס באופן שאסור להשכיר, האם מותר ליהנות מהרווחים או מהכסף ששולם עבור ההשכרה?

בכל מקום שאסרו חכמים להשתמש בשירותי הגוי בשבת, אם עשה הגוי מלאכה בשבת אסור להנות מהכסף שנעשה באיסור³⁷, ואפילו בדיעבד. גם אם המלאכה אינה אסורה מן הדין כגון שהשכיר לגוי בית מרחץ, שהגוי עושה מלאכה עבור עצמו אלא שאסרו חכמים להשכיר לו מחשש שיחשדו הרואים שהיהודי מפעיל את הבריכה בשבת באמצעות פועלים גוים, ולא ידעו שכל המתחם הושכר לגוי. כיון שעבר והשכיר באיסור - אסור להנות מדמי השכירות ששולמו עבור השבת. ואסרו חכמים להנות מהרווח גם אם היהודי סיכם עם הגוי שלא יעשה מלאכה בשבת, וגם אם שילם לו הגוי את הסכום בהבלעה עם ימי החול. אולם יש חולקים ומתירים בדיעבד, כל שאין איסורו אלא מפני מראית העין³⁸.

אך אם שכר היהודי פועלים שיעבדו עבורו בנכס שהדבר אסור מן הדין, בזה אסור לישראל לכולי עלמא להנות מהכסף שנעשה באיסור³⁹.

14 משנ"ב שם ס"ק יא, שבמקום שהדרך להשכיר מותר גם באיסור. הלכה ברורה שם סעיף ח.

15 חזו"א שביעית סימן ד' ס"ק כ, וכן משמע במשנ"ב סימן רמה ס"ק יח.

16 ע"י בשר"ת יב"א חלק ט א"ח סימן קח סוף אות קצ. ובשר"ת צ"ח א"ע חלק יג סימן לט. הלכה ברורה שם.

17 שו"ע שם.

18 ע"י בשר"ת נודע ביהודה תניא א"ח סימן כט.

19 שו"ע סימן רמד סעיף א.

20 הלכה ברורה שם סעיף ח.

21 חזו"א שביעית סימן ד' ס"ק כ, וכן משמע במשנ"ב סימן רמה ס"ק יח.

22 ע"י עוד הליכות שבת שו"ת ח"ב פ"ו הלכה לב.

23 משנ"ב סוף ס"ק י, וצריכים לעשות קנין כסף שיתן לו הגוי פרוטה, ויכול להשכיר לו בפעם אחת את כל השבתות והימים טובים של השנה, ואם בדרך משל רווחי השבת הם שלוש אלפים דולר לכל שבת, ישכיר לו כל יום שבת באלפים חמש מאות, כדי שישתלם לגוי ויעשה עמו תנאי במכר או בשכירות שלא מוציא סחורה סתם מהחנות אלא בצורת מכירה. ובקנין משיכה כתב במשנ"ב סימן תמח ס"ק יז שלרוב הפוסקים מועיל בכבד, ולכן הוא עדיף על קנין כסף, אולם לרש"י וסיעתו צריך דווקא קנין כסף, וראה עוד במשנ"ב סימן רמד ס"ק לה ובשע"צ ס"ק לו, ומשנ"ב סימן רמו ס"ק יב.

24 אם זה מכירה אפשר למכור רק את יום השבת, ואין חשש בזה של שכר שבת כיון שקנין לגוי לגמרי, ואם משכירו צריך שיהיה בהבלעה עם קצת זמן של יום חול בזמן שהחנות פתוחה, שע"צ ס"ק טו.

25 כיון שיש בזה קצת חשש מראית העין שאין הכל יודעים שהשכירו או מכרו לגוי לשבתות, ותולים שהרווחים לבעה"ב והמוכר מקבל משכורת, ומכל מקום התירו במקום הפסד, כדי שלא יבוא היהודי עצמו לחילול שבת דאורייתא, וראה עוד משנ"ב סימן רמד ס"ק לה.

26 משנ"ב שם ס"ק א, ג, ובסימן שו"ס טז כתב הטעם שהוא גזירה משום מקח וממכר.

27 ע"י הלכה ברורה עמוד מד.

28 כמבואר בשו"ע סימן רמד ס"א שאין איסור מראית העין מחוץ לתחום של ישראל.

29 שאינו משלם עבור כל יום, אלא סכום כולל, וכמבואר ברמ"א סימן שו"ס יד, ומשנ"ב שם.

30 והכל תלוי אם יש אפשרות ביעוד השימוש באותם מקומות, להשתמש בלא פעילות האסורות בשבת, ע"י עוד שבת הלוי ח"ט סימן ג'.

31 משנ"ב שם ס"ק ב.

32 שו"ת צ"ח א"ע חלק יג סימן לט. שו"ת שבת הלוי חלק ה סימן מא. שו"ת יב"א חלק ט א"ח סימן קח אות קצ. הלכה ברורה שם סעיף יז.

33 שו"ת מהרש"ם ח"ב סי' קפ"ד שיש כמה צדדים להיתר בזה, ששם נשאל האם מותר להשכיר ביתו ליהודי ספר שמגלח ביום שב"ק בפרהסיא אם עובר משום לפני עיוור, והשיב בזה"ל: ועוד נראה דבכל גווני דאיכא משום מסייע היינו דוקא אם בגוף הדבר שנתן להכירו יעשה בו איסור, אבל הכא הרי לא יעשה האיסור אלא באורי שבתות הבית. עכ"ל. וראה עוד משנ"ב בזה בשו"ת מהרש"ג ח"ב סימן יד ובס"י קב, ובשר"ת פרי השדה ח"ג סימן צז, ובשר"ת דברי יציב ח"א א"ח ס"ט ס"ק קו, ובשר"ת צ"ח חלק יג סימן לט, ובשר"ת שבת הלוי ח"ח סימן מא.

34 שו"ת ערוגת הבושם א"ח סימן נז כתב לאסור, ובבעל "המשנת רבי אהרן" (ח"א ס"א ג'): כתב: "אבל בודאי ראוי לכל מי שיש בו יראת שמים לחוש לכבוד השי"ת ולכבוד השבת, ולא להיות חס ושלום מסייע כל דהוא בחילול שבת, גם שלא להכניס התועבה של חילול שבת לתוך ביתו ורשותו, ובמניעה מלהשכיר יש קידוש שם שמים".

35 שו"ת משנה הלכות חלק ה סימן מה.

36 שו"ת נודע ביהודה תניא חלק אורח חיים סוף סימן כו. שולחן שלמה עמוד יג בשם הגרש"ז אורע"ב. ובש"כ פרק כח סעיף ע עמוד תנא.

37 והטעם שנשתנה משאר מלאכות שעשה נכרי עבור היהודי בשבת שקנסוהו רק עד מוצאי שבת, בכדי שיעשו, כיון שלענין רווחים לעולם נהנה מהרווח של מלאכת שבת, משא"כ שאר מלאכות כיון שעבור בכדי שיעשו, שוב אינו נהנה ממלאכת שבת, שהרי באפשרותו לעשות מלאכה זו במוצאי שבת.

38 משנ"ב ס"ק טז, וע"י עוד בהערה הבאה.

39 שו"ע סימן רמ"ה סעיף ו. ובב"י סוף סימן רמג בשם הרמב"ם והמרדכי. והרמ"א סימן רמג סעיף ב הביא למחלוקת הראשונים בזה והכריע לאסור. וע"י משנ"ב ס"ק טז, שכתב בשם האחרונים שאין בזה מחלוקת, וכל שאיסורו רק מפני מראית העין מותר בדיעבד במקום הפסד מרובה, אולם במטה יהודה סימן רמג ס"ק ח כתב שדעת הב"י שהביא שיש מן הגאונים שכתבו להיתר השכר, ואין כן דעת הרמב"ם והמרדכי שהם אוסרים השכר, מבואר שמחמיר בזה אף כשאין האיסור אלא מפני מראית העין, וכ"פ בהלכה ברורה סימן רמה סכ"א שלמנהג הספרדים אין להקל בזה כלל, ואפילו במקום שיש הפסד מרובה, ואם עבר וקיבל המעות, כתב הב"ה לקמן סימן רמה ד"ה אסור שיש ממתירים להנות מזה, ונשאר בצ"ע, ומלשון השו"ע משמע שאין להיתר בזה.